Lenka Vašáková

Jastrauova pouť městem, obraz člověka a města v románu *Hærværk* Toma Kristensena

(diplomová práce na FF UK – Ústav germánských studií 2011)

Diplomandka se v práci zabývá jedním z nejvýznamnějších dánských literárních děl první poloviny 20. století, románem Toma Kristensena *Hærværk* (1930, Zkáza). Hlavní postava tohoto textu je odcizena svému okolí a podléhá postupné vnitřní zkáze. V románu má důležitou úlohu hlavní město Kodaň a protagonistovo bloudění/putování v něm. Diplomandka v práci především rozebírá (kap. 2 a 3) právě roli, jakou v textu hraje fenomén (velko)města, a to mimo jiné i v širším kontextu proměn moderního města v 19. a 20. století. Druhotnými cíli práce jsou pak rozbor motivu putování městským prostředím v daném díle (kapitola 4) a pokus o kategorizaci románu v pojmovém rámci literárních směrů a žánrů (kapitola 5).

Jde o práci prakticky po všech stránkách velice zdařilou. Kapitola 2 představuje pečlivě připravenou teoretickou bázi týkající se vývoje vztahu jedince a moderního města. Z této báze pak diplomandka vychází v kapitole 3, která představuje analýzu obrazu města v daném románu v rámci zvolené teoretické perspektivy. Analýza je vyvážená a přesvědčivá. Přesvědčivé jsou vesměs i kapitoly 4 a 5, v nichž diplomandka promyšleně aplikuje další teoretické kategorie (typy poutníků/chodců a identifikační znaky různých literární směrů a žánrů), aniž by se snažila o rigidní vymezení zkoumaných jevů (například se rozumně vyhýbá jednoznačnému zařazení románu *Hærværk* do jednoho konkrétního literárního směru, protože toto dílo je opravdu poněkud heterogenním útvarem). Jedním z velkých kladů práce je vynikající čeština a výborné formulační schopnosti.

Práci podle mého názoru nelze vytknout nic zásadního, kritické připomínky se mohou týkat jen méně podstatných aspektů textu. Například kapitoly 4 a 5 jsou poněkud nevyvážené: jejich jednotlivé části jsou do jisté míry disproporční, co se týče uvádění poznatků ze sekundární literatury na jedné straně a jejich následného konkrétního uplatnění na straně druhé. Úvahy o eventuálních dekadentních a existencialistických prvcích v románu *Hærværk* (oddíl 5.2) jsou příliš povrchní, a proto snadno napadnutelné; jak dekadenci, tak existencialismus by zde bylo třeba alespoň trochu definovat. Také výraz „psychoanalytický“, jak je v tomto oddíle použit (viz s. 69), mi připadá v daném kontextu nevhodný, neboť sugeruje psychoanalýzu coby určitou teorii či způsob terapie, o což zde, usuzuji, diplomandce nešlo. Pokud jde o již výše zmíněnou vysokou jazykovou úroveň práce, nešikovné formulace („Vliv modernistické subjektivizace se projevuje i po formální stránce románu“, s. 73), neuhlídané překlepy („následkem koloniální a imperiální politice“, s. 19) či pravopisné chyby (velké „H“ ve výrazu „Heideggerovským životem“, s. 35) jsou jen ojedinělé výjimky.

Jako jedinou větší výtku bych uvedl to, že diplomandka bohužel podlehla jednomu dlouho tradovanému mýtu o vnitřním monologu: pokud je ztvárněn v přímé řeči, považuje ho za typicky modernistický, kdežto pokud je v polopřímé řeči, za charakteristický rys modernismu jej nepokládá (viz s. 73). Tento ustálený stereotyp je dnes již neudržitelný, vychází jen z velice selektivního pohledu na modernistickou prózu (například se často jako prototyp modernistické prózy uvádí poslední kapitola v Joyceově *Odysseovi*, což je značně zavádějící). Ve skutečnosti modernisté pro ztvárnění vnitřního světa postav hojně využívali právě polopřímou řeč, čehož jsou dokladem mimo jiné i Joyceův *Portrét umělce v jinošských letech* či diplomandkou zmiňovaný román Virginie Woolfové *Paní Dallowayová*. Diplomandka ve svých tvrzeních v tomto ohledu bohužel vychází jen z jednoho pramene (článek Jiřího Kotena), takže podle všeho také netuší, že termín „vyprávěný monolog“, který v této souvislosti používá, pochází od známé naratoložky Dorrit Cohnové, která právě jako

jedna z prvních poukázala na přehnaný důraz, jaký se tradičně kladl na vnitřní monolog v první osobě coby poznávací znamení modernistické prózy. O tom, že naratologická analýza není diplomandčinou nejsilnější stránkou, svědčí například i nešikovná formulace „užití nitra a mysli Ole Jastraua coby hlavního ohniska vyprávění románu“ (s. 72), která bez dodatečného vysvětlení, v jakém smyslu jde o „ohnisko“ a kdo vlastně „vypráví“, působí nejasně.

Navzdory uvedeným drobnějším nedostatkům jde o práci po všech stránkách zdařilou, vřele ji proto doporučuji k obhajobě a navrhuji známku „výborně“.

27. 1. 2012

Doc. Mgr. Martin Humpál, Ph.D.